

Çeviri: Tahsil-i ibtidâiyye derecesindeki tarih derslerinde yalnız galibiyetlerden mi bahsedilmeli? Yoksa mağlubiyetler de mi gösterilmeli?*

Translation: Should only victories be mentioned in history courses at primary level? Or should defeats also be shown?

Satı Bey**

Çeviriyazı: İbrahim Caner TÜRK

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, E-posta: icanerturk25@hotmail.com

* Satı Bey, Tahsil-i İbtidâiyye Derecesindeki Tarih Derslerinde Yalnız Galibiyetlerden mi Bahsedilmeli? Yoksa Mağlubiyetler de mi Gösterilmeli?, Tedrisat-ı İbtidâiyye Mecmuası, Nazariyat ve Malumat Kısmı, Numara 13-21, Sene 2, 1327/1911, s. 69-77. Satı Bey'in Tedrisat-ı İbtidâiyye Mecmuasında yayınlanan bu yazısı, II. Meşrutiyet Dönemi tarih öğretimi anlayışını olduğu kadar dönemin vatandaş yetiştirme anlayışını ve öğretmenlerin eğitim psikolojisine olan mesafesini de göstermesi bakımından dikkate değerdir Türk eğitim tarihi ve pedagojisi açısından son derece önemli bir yere sahip olan Tedrisat-ı İbtidâiyye Mecmuası, Dârümuallimîn hocaları tarafından 28 Şubat 1910-Mart 1926 tarihleri arasında 69 sayı olarak yayımlanmıştır. Dârümuallimînde meydana gelen birçok yeniliğin öncüsü olan Sâtı Bey, Maarif Nezareti adına her ayın on beşinde yayımlamak üzere hazırlanan Tedrisat-ı İbtidâiyye Mecmuası'nın ilk başyazarı olmuştur. Mecmuanın yayımlanma amacı, ilk sayısında 'İzah-ı Meslek' adıyla yazılan bir yazıda ortaya konulmaktadır. Buna göre, mekteplerimizde eskiden takip edilen idari ve eğitim-öğretim yöntemleri ile basmakalıp fikirlere sahip müteşebbis olmayan kişiler yetiştirildiği savunulmaktadır. Öğrencilerin miskinleşmesine neden olan ezberci eğitim yöntemlerine son vermek ve mekteplerimizde hür, araştırmacı, girişimci ve haysiyetli kişilikler yetiştirebilmek için mekteplerin idari ve eğitim-öğretim usullerinde köklü bir değişiklik yapmak gerektiği üzerinde durulmaktadır. Eğitim sistemimizin düzeltilmesinin kısa sürede mümkün olmayacağını belirten yazıda, bu konuda yoğun bir mesai takip edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca hedefe kısa sürede ulaşılabilmesi için her türlü vasıtanın denenmesinin ve azimli bir şekilde çalışılmasının vatani bir görev olduğu da belirtilmektedir. Yayın politikası olarak Tedrisat-ı İbtidâiyye Mecmuası'nın vatani bir görev olan eğitimimizin ıslahı konusunda basın-yayım aracı olarak faaliyet göstereceği, ibtidai eğitiminde takip edilmesi gereken gaye ve bu gayeye ulaşmak için uygulanması gereken yöntemleri herkese tanıtacağı ve özellikle sunacağı ders örnekleri ile yeni yöntemlerin uygulama tarzını açıkça ortaya koyacağı belirtilmiştir (Tedrisat-ı İbtidâiyye Mecmuası, 1325/1910:1-2). Mecmua, ilk başlarda genel olarak iki ana kısımdan oluşmuştur. Bunlardan ilki "Malumat-ı Umumiye ve Terbiyeviyye" kısmı olup burada ilmî yazılara yer verilmiştir. Tedrisat-ı İbtidâiyye Mecmuası'nın 7. sayısından itibaren içerik aynı olmakla birlikte kısımların başlıklarında değişikliğe gidilmiş ve derginin başlıkları "Nazariyyat ve Malumat" ile "Tatbikat ve Ameliyyat" olarak belirlenmiştir. 69 sayı yayımlanmasına rağmen Tedrisat-ı İbtidâiyye Mecmuası, 28 Şubat 1910 tarihinde ortaya koyduğu gayeye ulaşma konusunda başarılı olmuştur (Ünal-Birbudak, 2011: 105-110).

** Mustafa Satı-el Husri (1880 Yemen/1969 Kahire), 1900 yılında Mülkiye Mektebinden mezun oldu. İlk önce Yanya İdadisinde Tarih-i Tabii öğretmenliği, sonra kaymakamlık yaptı. İstifa edip İstanbul'a gelince çeşitli yayın organlarında o dönemin ders programlarını tenkit etti. Eğitimle ilgili görüşlerini çeşitli gazete ve mecmualarda yazmış olduğu yazılar ile dile getirmesi, devrin aydın ve yöneticilerinin dikkatini üzerine çekti. Nitekim o dönemin maarif nazırları Nail Bey ile Emrullah Efendi'ye sunmuş olduğu layihalarda, Dârümuallimîn-i Aliyede yapılmasını gerekli gördüğü reformların ana hatlarını ortaya koymuştur. 1909'da Dârümuallimîn müdürlüğüne getirildi.

Öz

“Tahsil-i ibtidâiyye derecesindeki tarih derslerinde yalnız galibiyetlerden mi bahsedilmeli? Yoksa mağlubiyetler de mi gösterilmeli?” başlıklı bu çalışmada, II. Meşrutiyet Dönemi’nde Sarı Bey’in müdürlüğü esnasında tatbikat dersleri imtihanları sonrasında ilgili başlığa dair yapılan yazılı imtihana öğretmen adaylarından Mehmet Hulusi, Mehmed Ali, Mehmed Kemal, Muvassad Zeki, Mehmed Niyazi ve Hüseyin Avni efendilerin görüşleri ve sonunda bu konuda Sarı Bey’in değerlendirmeleri yer almaktadır. İlgili değerlendirmelerde öğretmen adaylarının bir kısmı sadece galibiyetlerden bahsedilmesi gerektiğini savunurken diğerleri hem galibiyet hem de mağlubiyetlerin anlatılması gerektiğini ifade etmektedir. Sarı Bey de bu bahislerde ihtiyatlı davranılması; ecdada, maziye karşı olan hürmet ve muhabbeti ihlal etmemeye çalışarak, mağlubiyet bahislerinin tesirinin galibiyet bahislerinin tesirlerine galebe çalmaması gerektiğini ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sarı Bey, ilköğretim, tarih dersleri, galibiyet-mağlubiyet

Abstract

In this study titled “Should only victories be mentioned in history courses at primary level? Or should defeats also be shown?”, the opinions of the pre-service teacher Mehmet Hulusi, Mehmed Ali, Mehmed Kemal, Muvassad Zeki, Mehmed Niyazi and Hüseyin Avni Efendi on the written exam on the relevant topic after the practice classes exams during the directorship of Sarı Bey, and finally the reviews of Sarı Bey on the subject are included. In the relevant evaluations, some of the pre-service teachers argue that only wins should be mentioned, while others state that both wins and losses should be explained. Sarı Bey states that these mentions should be held carefully by trying not to violate the respect and affection towards the ancestors and past, and that the effect of the defeats should not outweigh the effect of victories.

Keywords: Sarı Beg, primary education, history lessons, victory-defeat

Giriş

Dârümuallimîn tatbikat tedrisiye imtihanları sırasında, bir tarih dersinin münakaşası esnasında bir efendi “mekatib-i ibtidâiyyede talebeye yalnız galibiyetlerden bahsedilmeli;

Müdürlüğü sırasında pek çok şeyler yaptı. Programı istediği gibi düzenledi, öğretmenleri istediği gibi seçti. Öğrencileri temelden değiştirdi. Numune ve Uygulama Okulu (Tatbikat Mektebi) açtı. Burada konferanslar verdi. Kurslar, öğretmen kongreleri düzenledi. İki ay süreyle İtalya, Almanya, İsviçre, Fransa, Belçika, İngiltere ve Romanya’yı kapsayan bir eğitim araştırma gezisi yaptı (1910). Bir buçuk ay süreyle, vilayetlerdeki eski mezunların yaptıkları işleri ve karşılaştıkları güçlükleri tespit etti (1911). Şam, Beyrut, Adana, Konya, İzmir, Selanik ve Drama’yı ziyaret etti. Meşrutiyet Dönemi’nde batı pedagojisinin temellerine dayanan ilmî karakterdeki yeni eğitim anlayışının Türkiye’de yerleşmesinde etkili oldu. Bu dönemin her yönüyle takdir edilen eğitimcilerinin başında geliyordu. O, genel öğretim metotları üzerinde durduğu gibi çeşitli derslerin özel öğretim metotları üzerinde de durmuş, pek çok makaleler ve ders örnekleri hazırlayıp yayımlamıştı. Türkiye’deki en eski ve ciddi eğitim dergilerinden Tedrisat-ı İbtidâiyye Mecmuası’nı Maarif Nezareti adına İstanbul Dârümuallimîni öğretmenleriyle çıkarmaya başlamıştı. Onun ve birlikte çalıştığı arkadaşlarının görüşleri ve eğitim-öğretim uygulamaları, daha sonra görülen gelişmelerin birer başlangıcı olmuştu (Türk, 2009:424-428).

mağlubiyetler onların daire-i ittılaları (öğrenme daireleri) haricinde bırakılmalı” fikrini dermiyan etmiş idi. Bu fikir, bir imtihanı tahririye esas ittihaz edildi. Müdavim efendilere bu mesele hakkında ne düşündüklerini tahriren yazmaları teklif edildi. Yazılan makalelerin en şayanı dikkat fıkralarını atıye derç ediyoruz:

İbtidai sınıflarında mağlubiyetten bahsetmek fikrimce doğru olamaz. Hayatta büyük küçük herkesin hedefi; galibiyet, muvaffakiyet, tefevvukdur (üstün gelmedir). Üçü de hemen yekdiğerinin müteradifi olan (birbirinin ardınca gelen) bu üç kelimenin mefhumları (anlamaları) memmat alud edenlere (karıştıranlara) karşı, her köşede hay ve huy seadeti işittiren saiklerdir (sebeplerdir). İnsanları bu sevaikin tesir fikrisi altında hareket ettirmek mürebbilerin vezaifi cümlesindedir. Galip geleceğine itminanı (inancı) olmayan bir kavim, bir ferd için akıbetin tayini güç bir şey değildir. Galip gelse bile bu şeref kendisine değil tesadüfün gizli ellerine aittir. Sıçrama, atlama oyunlarında da böyledir: Sıçramadan evvel nasılsa tereddüt eden çocuğun o esnada artık sıçrayamadığı her vakit görülür; küçük çocukların güreşlerinde yeneceğinden şüphesi olana, korkana: “Canım bundan ne olur! Sen onu yenersin, haydi seni görelim.” gibi teşci’lerle his galibiyet uyandırılmazsa -velev kuvvetli olsa bile- tutuşamaz, güreşemez. Şu hâlde galip gelmek hususunda kuvvetli bir itminane sahip olan kimse neticenin yarısını kazanmış demektir.

Hâlihazırda ve daha çok zaman orduların efrad mevcudesinin yüzde doksan beşini yalnız tahsil iptidaiye malik olanlar teşkil eder. Binaenaleyh bu doksan beş vasıta-i galibiyenin zihninde, tüfeği omzuna almadan evvel, mensup oldukları milletin namağlup olduğu hakkında bir itikat kökleşmiş bulunmalıdır. Çünkü muharebede muvaffakiyet en ziyade kuvve-i maneviyenin derecesine tabidir. Şeref ve fikri galibiyet onu temin eder. Şeref karşısında insanlar acizdir. Cazibesi asla geriye döndürmez; ileri ileri ta ölüme kadar çeker.

Tarih harb Osmaniyi tetvic eden (taç giydiren) Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Kırım, Kafkasya, İran, Mısır illerindeki seferlerimiz, galibiyetlerimiz bugün hemen esatire karışmış gibi cansızdılar. O galibiyetlerin nam ve nişanı yerine bugün koca koca kıtaların elden gitmesiyle neticelenen elvah siyah (siyah levhalar) müfadını (ifadelerini) okuyacak. Hâlâ o mağlubiyetler sebebiyle nalan (inleyen) ve perişan hicret eden zavallılardan düşman tokatlarını, düşman zulümlerini dinleyecek Osmanlı yavrularına mağlubiyetten bahsetmek yeniden eski cereyan inhıtatı teshil etmektir. Evet Osmanlıların namağlup oldukları fikri mümkünse çelik çenberlerle tespit edilmelidir. Orduya “Mağlup da olmuşuz.” malumatı haiz asker lazım değil; galeyen eden bir his, bir his galibane, etemmnan(eksiksiz) lazımdır.

Rüştiyelerde mağlubiyeti askere değil askeri idare eden ve bihakkın ahfadın şayeste-i neferini (layık neferleri) olan kimselere atfettirerek bunlara nefretin lüzumunu ilka ettirmelidir. Mağlubiyetin acısı alınmışsa daha ileride ders sırası gelmeden o muharebeyi muhtasaran söylemelidir. Yahut son Rus muharebesi gibi acısı yüreklerde duran mağlubiyetlerde Hamid gibi müsebbiplerine lanetle beraber düşmandan intikam alınması fikri telkin olunmalıdır.

15: Mehmed Hulusi

Terbiye-i ahlakiyenin mühim bir ciheti de çocuklara vatanı sevdirmektir. Bunun için uyandırılması lazım gelen hislerden birisi de ecdadına olan muhabbettir.

Biz değil çocukların hatta büyüklerin bile his vatanisini uyandırmak için her zaman, her yerde söylenecek nutuklarda yazacağımız makalelerde “Bakınız bu vatan Viyana kapılarına kadar yürüyen Kanunilerin, Bahri Sefidi havza haline getiren Barbarosların habgahıdır

(yatağıdır). Bunun bir gülizar haline gelmesi için var kuvvetimizle çalışmalıyız. Bu makberin bir parçasının ecnebi eline geçmesine razı olmamalıyız.” diyeceğiz. Şüphe olunmaz ki Kanunilere, Selimlere, Barbaroslara, Namıklara karşı samimi bir muhabbeti olmaz insana bu sözlerin hiçbir tesiri olmaz. Yukarıda söylediğim vecihle biz bu hissi çocuklara vermeliyiz.

Çocuklara galibiyetten mi, mağlubiyetten mi bahsetmek lazımdır? Şu küçük izahatten anlaşılabilir. Evet, biz mekatib-i ibtidâiyye çocuklarına vaka-i tarihiyeyi, mukayese iyiyi ve fenayı, hatayı veyahut sevabı muhakeme ettirmekten ziyade -bilhassa rüştiye bire kadar olan sınıflarda- onlarda ecdadımıza karşı bir muhabbet hissi uyandırmaya çalışacağız. O halde muhabbetin çaresini düşünelim.

Şüphe yoktur ki galibiyet ecdad onlara karşı çocuklarda his muhabbetin uyanmasına mühim bir saikdir. Fakat birisinin dediği gibi galibiyetten daha şanlı mağlubiyetler de olabilir ki bunlar da çocuğun hissini okşar, onu ecdadına rabt eder. Burada iki tane vaka-i tarihiye tahlil edelim ve masurane (resimli) ders verdiğimizizi farz edelim:

1. Baltacı Mehmet Paşa, Petro’yu esir etti.
 - a) Hasan Paşa esir oldu. Enva’ hile ile kaçtı. Yine geldi orduda hizmet etti. Düşmana galebe çaldı.
 - b) Osman Paşa, askeri ile beraber birçok zamanlar uğraştı. Nihayet mağlup ve teslim oldu. Askerlerimizin şecaatini, kumandanlarının metanetini düşman takdir etti. Onun için tüfeklerini ve kılıcını kendilerine iade ederek onları alkışladı.

Ben diyebilirim ki Baltacı Mehmet Paşa’nın galibiyetinin çocuklarda uyandırdığı his muhabbet, son vaka-i tarihiyenin uyandırdığı histen daha az olabilir. Çünkü çocuk Baltacı gibi birçok galipleri görecek. Galibiyetler çoğalacak, tesirini az çok kaybedecektir. Halbuki Osman Paşa vakası gibi vekayi harbiye tarihte pek az geçer. Fazla olarak bunda çocuk düşmanın takdiratını da gördü mü daha ziyade müteessir olabilir. Bu gibi galibiyet ve mağlubiyetlerden mekatib-i ibtidâiyyenin her sınıfında bahsedilebilir.

Her kavimde olduğu gibi bizim tarihlerimizde kalpleri yakacak, müsebbibine lanetler okutturacak vekayi vardır ki bunları rüştiye bire, ikiye kadar hiçbir suretle söylemeye razı değilim. Şu kadar var ki eğer çocuk o vakte kadar ecdadına karşı olan muhabbeti takviye edecek birçok vekayii tarihiye görmüş veyahut birçok kahramanların tercüme-i hâllerini işitmiş ise en sonra azar azar mağlubiyetlerden de bahsedilmeye başlanılmak muvafıktır. Bu gibi mağlubiyetleri sevilen muallim ve yazan tarih kitapları bunlara sebep olan kumandan ve askerlerden diğer hamiyetli, kahraman, metin padişah, kumandan ve askerlerin razı kalmadıklarını, onlara nefret ettiklerini söylemekten ve yazmaktan geri durmamak katiyyen icap eder.

Yine tekrar ediyorum: İbtidâiyye birden rüştiye ikiye kadar bütün sınıflarda bu türlü mağlubiyetlerden bu suretle bile bahsetmekten ictinab edilmelidir.

150: Mehmed Ali

Evet fikrime kalırsa yalnız galibiyetten değil mağlubiyetlerden de bahsedilmelidir. Çünkü biz daima galibiyetten bahseder de öbürünü bırakırsak çocuklara bir gurur, bir benlik hissi vermiş oluruz. Binaenaleyh mademki Osmanlılar şimdiye kadar hiçbir mağlubiyete düşer olmamışlardır, bundan böyle de mağlup olmazlar derler ve bu his artık büyüyünceye kadar hatta ilelebet silinmez kalır. Bu ise küçük çocuklar için hiçbir vakit iyi değildir. Hatta bu fikri vermekle onları zehirlemiş oluruz.

Şimdi burada bir şey sorulabilir. Galibiyetten bahsedildiği zaman ecdadı azamımızın fezaili ahlakiyesinden, şecaatinden, fedakarlığından, vatana olan muhabbetinden, zamanındaki kuvve-i maliye ve askeriyemizden vesairenden bahsediyoruz ve diyoruz ki: “İşte bizim ecdadımız evvelce böyle idi. Onun için daima düşmana galip geliyor ve birçok memleketler fethediyordu. Siz de onlar gibi ahlaklı, şeci’, fedakar, muhabbet vatan olunuz.” Fakat mağlubiyetten bahsedilince onlara bir yeis, bir keder vermekten başka ne yapmış olursunuz? Buna cevaben diyebilirim ki evet onlara bir yeis, bir keder vermiş oluyor ve müteessir kılıyoruz. Fakat bununla kalmıyor belki bunlardan ziyade esbab mağlubiyeti öğretmiş ve kendilerine bundan büyük bir hisse, bir ibret çıkartmış oluyoruz. Mesela İbrahim Paşa ile olan muharebede mağlup olduk. Çünkü Yeniçeri askerlerine fesad ahlak tari olmuştu (ortaya çıkmıştı). Keza Osman Paşa Plevne’de mağlup oldu. Çünkü Abdülhamid yahut kendisini çekemeyen diğer kumandanlar kuvve-i muavene ve erzak göndermedi yahut düşman çoktu. Kezalik bir deniz muharebesinde mağlup olduk. Çünkü zırhlılarımız yoktu. Velhasıl mağlubiyetin bunlardan başka vesait-i harbiyenin noksanlığından, vesait-i nakliyenin mefkudiyetinden (yokluğundan), bir kumandanın hiyanetinden yahut planını iyi tertib edememesinden ileri geldiğini söylediğimiz vakit onlara şöyle bir fikir telkin etmiş oluruz: “Ha! Ahlakımız fenalaşırsa, başımızda milletini vatanını sevmeyen bir padişah bulunursa, mükemmel zırhlılarımız olmazsa, yollarımız şimendüferlerimiz bulunmazsa, iyi top ve tüfeğimiz olmazsa, askeri idare eden kumandan fena olur yahut tedbirsizce hareket ederse mağlup olurmuşuz aksi takdirde galip gelirmişiz. Şu hâlde biz de çalışalım, terakki edelim, vatanımızı sevelim, düşmana teslim etmeyelim.” İşte verilen derslerde en ziyade şu sebeplere ehemmiyet verirsek zannederim çocuklarda yeis, keder vesaire gibi aksi tesir hasıl olmaz. Olsa da pek cüzi olur, ehemmiyeti ikinci derecede kalır.

14: Mehmed Kemal

Hülâsa-i fikrim siyahı anlatmak için beyazdan, geceyi anlatmak için gündüzden ve hareketi anlatmak için sükûnetten nasıl istifade edersek; galibiyeti hakkıyla anlatmak ve tarihe, ananat-ı milliyemize tamamıyla vukuf hasıl etmek ve hakkıyla vatanperver vücutlar yetiştirmek için mağlubiyetten de öylece istifade etmeliyiz.

14: Muvassad Zeki

... Tarih dersi verilirken ekseriyet üzere galibiyetlerden ve ara sıra da mağlubiyetlerden bahsetmek lazımdır. Zira sırf galibiyetlerden bahsetmek çocuklarda his gurur ve azameti perverde etmek, onları teşebbüsten mahrum bırakmak; sırf mağlubiyetlerden bahsetmek de muharebeden tevhiş (korkutma) hissini uyandırmak, cebin (korkak) alıştırmak demektir...

23: Mehmed Niyazi

Hayat galibiyet ve mağlubiyetlerle mala mal daimi bir mücadeledir. Bir ferd ne derecede itilade olursa olsun (yükselirse yükselsin) elbette bir anı olur ki -hissi, manevi, maddi-sükut eder. Efrad için böyle olduğu gibi heyatı ictimaiye için de aynıdır; bir kavim, bir millet ne kadar müterakki, zi-haşmet (haşmetli) olursa olsun ara sıra muhtelif sevaik ve tesirat ile düçar tezelzül olur (sarsılır). Şimdi düşünelim; tahsil ibtidaide yalnız galibiyetlerden bahsedecek olur isek evvela talebemize açıktan açığa yalan söylemiş, hakikati tahrif etmiş, yahud saklamış oluruz. Saniyen talebemize lüzumundan fazla, göz kamaştırıcı nikbinlik (iyimserlik) vermiş oluruz; zaid nikbini öyle bir hale-i nuranidir ki hayatın hakikatleri karşısında sed olur, insanı safdil yapar. Böyle safdil efraddan müteşekkil bir heyet ne derece müterakki, alim, mütefennin, kavi olursa olsun bir semt meçhulden esmesi muhtemel bir bad na-gehani (ansız bir rüzgar) onu fena halde sarsar, hürde-hâş eder (paramparça eder). Binaenaleyh tahsili

ibtidaide mağlubiyetlerden de bahsetmek behemehal lazımdır. Şu kadar ki onların esbab ve sevaikini talebeye etrafiyla anlatmak, iyice izah etmek lazımdır. Hususiyle bazı kirli sahifelerden sarfı nazar edecek olur isek neticesi zillet olan mağlubiyetlerimiz heman yok gibidir. Kısmi azamı kahramanlık ve hareket alicenabane ile malidir (doludur). Yalnız tarihimizin -pek az olan- çirkin sahifelerini tahsil ibtidaide bulunan talebeye göstermemek lazımdır. Şayed bu gibi lekeli sahifeler gösterilecek ve esbabı mağlubiyetimiz layıkıyla anlatılacak ve kahramanane tasvir edilmeyerek zillet ile izah edilecek olursa o zaman pek büyük bir tehlike husule gelerek karanlık bir bedbinlik (ümitsizlik) verileceği gibi vatan ve millet için nefret tevliid etmek ihtimali kavisi mevcuddur. Hülasa tahsili ibtidaide tarih tedrisi keyfiyeti pek nazik bir meseledir...

5: Hüseyin Avni

Bu tahriri imtihan varakaları heyeti talimiyeye okunduktan sonra mesele alenen mevki' tedkik münakaşaya vaz' edildi: İctimaa riyaset eden Dârülmualimîn müdürü (Satı Bey), evvela Mehmet Hulusi Efendi'yi fikrini şifahen söylemeye davet etti; sonra varaka-i tahririyesinde bu fikre en ziyade muhalif bir mütalaa serd etmiş olan Mehmed Ali Efendi'ye cevap vermesini teklif etti. Mehmed Ali Efendi arkadaşının "Yeis ve ümid" nokta-i nazarından tedkik ettiğini, halbuki bu meselenin diğer bir nokta-i nazardan, "ecdada karşı his hürmet ilka etmek, vatana karşı muhabbet hissi uyandırmak" ihtiyacı nokta-i nazarından tedkiki lazım geldiğini söyledikten sonra fikrini izah etti.

Bundan sonra müdür, diğer efendilerin varakalarındaki efkarı esasiyeyi gösterdi: "Mağlubiyet manzaraları, galebe ümidini kırar." – "Galibiyetten daha şanlı mağlubiyetler vardır." – "Çocuklara daima galibiyetten bahsetmek, onları lüzumundan fazla nikbin, safdil bir hale getirmek demektir." – "Etfale daima galibiyetlerden bahsedilirse onlar 'Mademki şimdiye kadar hiç mağlup olmamışız, o halde şimdiden sonra da hiç olmayız.' derler." – "Mağlubiyetten bahsedilirken eğer biz de çalışmazsak mağlup olurmuşuz yolunda bir ders ahlakı verilmiş bulunur." – "Galibiyeti hakkıyla anlatmak için mağlubiyetten bahsetmek lazım gelir." – "Mağlubiyetlerden bahsedilirken esbabı meydana çıkarılmalı, nazarı dikkate çarptırılmalıdır."

Bu fikirlerin hepsinin bir nokta-i nazardan doğru olduğunu söyledikten sonra bir meseleyi hal için yalnız bir nokta-i nazardan muhakeme yürütmek doğru olmadığını, mümkün olduğu kadar muhtelif nikat nazardan düşünerek, meseleye mümkün olduğu kadar muhtelif nikat nazardan bakarak, her nokta-i nazardan ne gibi muhsenat ve mezahir varsa bunları meydana çıkarmak ve müvazene etmek ve nihayet bu muvazenenin neticesine göre hüküm vermek lazım geldiğini ihtar etti; bu meselede dermiyan olunan şu efkarı esasiye tekabül ettirilirse, muhtelif efendiler tarafından gösterilen bu muhtelif mahzurlar ve muhsenatlar müvazene olunursa... "Küçük çocuklarda bile tarih derslerinde mağlubiyetlerden bahsetmek caizdir; şu kadar var ki bu bahsin ecdada hürmet ve muhabbet hissi ile atiye itimat fikrini iptal edecek bir şekil almamasına itina etmek lazımdır." yolunda hüküm vermek zaruri olduğunu söyledi. Sonra bu meselede, imtihan varakalarında gösterilenlerden başka birkaç ciheti daha düşünmek lazım geldiğini söyleyerek bu cihetlere de nazarı dikkati celb etti:

Hayatta, bir zaman için olsun mağlup olmak, muvaffak olamamak ihtimali her vakit mevcuddur. Böyle ademi muvaffakiyet ve mağlubiyet zamanlarında insana en ziyade lazım gelen haslet ümit ve cesaretini kaybetmemek, mağlubiyeti telafi edinceye, muvaffak oluncaya kadar çalışmak ve uğraşmaktır; bu gibi ahvalde me'yûs (ümitsiz) olmak kadar, uğraşmanın bî-sud (faydasız) olacağına itimat etmek kadar mazar ve mehlek bir şey (tehlikeli iş) tasavvur olunamaz. Ahvali şahsiyede böyle olduğu gibi ahvali ictimaiyye ve milliye de tamamıyla

böyledir. Onun için evladı vatana küçüklüklerinden itibaren aksiliklere karşı uğraşmak lüzumu hakkında bir kanaat, sa'yin (gayretin) -ciddi ve sebatkarene bir sa'yin- muvaffakiyetle neticeleneceği hakkında bir itimad vermek lazım gelir.

Tarih derslerinde galibiyetlerden veya mağlubiyetlerden bahsetmemek, bu kanaat ve itimad üzerine yapacağı tesiri de nazarı dikkate almak lazım gelir:

Hayatını tekmil muvaffakiyetle geçiren, rehğuzar hayatında (geçecek yolunda) hiçbir mania uğramadan ilerleyen bir şahıs tasavvur ediniz; o şahıs bir gün bir aksiliğe tesadüf ederse, bir mania bir haile rast gelirse... tabiidir ki birdenbire şaşırarak, me'yûs olacaktır. Fakat o adam müddet hayatında böyle manialar karşısında mükerreren muvaffakiyetsizlik anları geçirmiş ve sonra bu maniaları atlamaya muvaffak olmuş ise bu yeni mania karşısında nevmid (ümitsiz) olmayacak, -eski maniaları hatırlayarak- bunun da zail olabileceğini veya izale edilebileceğini düşünecek, ona karşı ümit ile uğraşacak ve nihayet onu atlamaya, onu geçmeye muvaffak olacaktır. Mücadeleye alışmamış, mehlek hayat ile göğüs göğüse gelmemiş bir adam küçük bir mania karşısında bile tevakkufa (duraklamaya) mecbur olur; fakat manialar arasında yuvarlana yuvarlana büyümüş bir insan büyük manialar karşısında bile ümid ile uğraşır; hatta her manii anlayışından sonra daha fazla bir kuvvet ve daha fazla bir cüret, daha fazla bir kabiliyet kazanır ve gittikçe daha büyük maniaları atlayabilecek bir hale gelir. Maniaların tezayid ettiğini görünce gayretini artırır, onlara galebe için daha büyük bir hırs ve metanetle çalır.

Bunun için derler ki: İnsanda ahlakı takviye etmek, azmi tululamak (artırmak) hususunda hiçbir şey muvaffakiyetsizlik kadar müessir olamaz.

Efrad hakkındaki bu izahatı, tamamıyla milletlere de tatbik edebiliriz ve diyebiliriz ki mağlubiyetler ve felaketler ahlak milel üzerinde büyük bir tesir yapar; tarih bize, mağlubiyetler ve muvaffakiyetsizlikler neticesinde vukua gelmiş intibahların (uyanışların) birçok emsalini gösterir. Prusya, Napolyon ordularının ayakları altında ezildikten sonra, Fransa Almanya'ya mağlup olduktan sonra bir devri intibaha dahil olmuş; Japonya, Amerikan donanmasına boyun eğmeye mecbur olduktan sonra uyanmıştır. Bizim inkılabımız da ancak tehlikelerin fevkalhad (sınırsız) tezayidinden sonra vukua gelmiştir.

Onun için tarih derslerinde mağlubiyetlerden de istifade olunabilir ve olunmalıdır. Bilhassa bizde müşkülâtı hazıra dolayısıyla tevellüd etmekte olan nevmidlikleri (ümitsizlikleri) izale için başka milletlerin de kendimizin de şimdiye kadar nasıl müşkülât arasından sıyrılmaya muvaffak olmuş bulunduğumuzu öğretmek, anlatmak, göstermek zaruridir.

Bundan başka şurası da şayan dikkattir ki mağlubiyet bahisleri, hissiyatı vataniyeyi ikaz hususunda da kıymettar bir tesir yapar. Ahvali adiyede vatana, ahval vataniyeye karşı bir lakaydlık hüküm sürer; galibiyet veya mağlubiyet bahisleri bu lakaydlığı izale ederek hissiyatı tehyiç eder (ayağa kaldırır) fakat bu hususta mağlubiyetin tesiri, çok vakit galibiyetin tesirinden daha büyük olur: Çünkü umumiyetle muhabbet, merhamet ile, acımak ile şiddet kesb eder (kazanılır).

Nihayet şurası da nazarı dikkate alınmalıdır ki bizde kuru kuruya bir itimat vardır, "Osmanlı olmak, mağlup olmamak için kafidir." yolunda bir kanaat mevcuttur. Bu muzır kanaati izale etmeye, mağlup olmamanın ancak çalışmak ve uğraşmak ile kabil olacağını telkine kati bir ihtiyacımız vardır; bu ihtiyacı def' etmek, ancak mağlubiyetlerden de bahsetmekle kabil olabilir.

Şu kadar var ki, bu bahislerde ihtiyatlı davranmak, ecdada, maziye karşı olan hürmet ve muhabbeti ihlal etmemeye çalışmak lazımdır. Bu hususta öyle bir hattı hareket takip etmeli,

öyle bir lisan kullanmalı ki, mağlubiyet bahislerinin tesirâtı, galibiyet bahislerinin tesirâtına galebe çalması.

Kaynakça

Satı Bey.(1327/1910). Tahsili ibtidaiyye derecesindeki tarih derslerinde yalnız galibiyetlerden mi bahs edilmeli? Yoksa mağlubiyetlerde mi gösterilmeli?, Tedrisat-ı İbtidaiyye Mecmuası, Nazariyat ve Malumat Kısmı, Numara 13-21, Sene 2, s. 69-77.

Tedrisat-ı İbtidaiyye Mecmuası, "İzah-ı Meslek", Sene 1, Numara 1, 1325/1910, s.1-2.

Türk, İ. C. (2009). II. Meşrutiyet dönemi eğitimcisi Satı Bey ve coğrafya öğretimi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 40, Erzurum, s. 424-428.

Ünal, U. ve Seçkin, B.T. (2011). Tadrîsât (-ı İbtidâiyye) Mecmuası. *Türk Yurdu*, Sayı 282, s. 105-110.

Original Metin (Original Text)

۶۹

نظریات و معلومات قسمی

ایتمکله اولادینی حیات حقیقیه به نام بر طلبه اوله رق یتشدیرمکله ایکنجی وظیفه سی ایفا ایدر . فقط وظیفه سی بونکله ده تمیز ، احتمالک حیاتده بوغوشورکن هر شیئی — انسانیتی ، نزاهتی ، تربیه یی . . . الخ . . . — اونونان زوجله ده اوکبی وظائف علویه اخلاقیه یی خاطر لاتدیرر . اونی حیاتده موفق اولمغه صالح قیلار . یالکز بو قدرمی ؟ قومشولره نمونه امتثال اولور . بر قادین ایچون متصف اولق لازم کلن صفتلری یعنی کندیسنک سحر موفقیتینی قومشولره اوکره تیر ؛ اولره عقل ویرر ، نصیحت ایدر ، سعادت و سلامتلرینی اولرک کوزی اوکنده واضحاً تصویر ایلر

اولادینی ، عائله سی خلقی ، زوجنی . . مسعود یاشاتیرکن عائله نك قوجاغنده کی مکتب ؛ خصوصی برمکتبیدی . شممدی قومشولره نمونه امتثال اولورکن براز توسیع دائره ایتش اولدی . بر او قومش قادینک یالکز عائله سی ایچنده یاپه بیله چیکی وظیفه نك بیله بشریت ایچون من و شکر انله تلقی اولنه جنی شهسز ایکن بوبله اطرافنی ده تنویر ایتسی ، تماسده بولندقلری آره سنده ده طلبه لر یتشدیرمی او مکتبک پک بویوک ، پک فیضلی بروظیفه انسانیه ایفا ایتدیکنی ، اونک پک مشمر نتیجه لر ویردیکنی اثبات ایدر . . .

— ۲۵۰ : اصرار غیب —

تحصیل ایترائی درجه سنده کی تاریخ درسنامه یالکز غالبیتلردمی بحث

ایرملی ؟ بوقسه مغلوبیتلردمی کومتر بلملی ؟

دارالعلمینک تطبیقات تدریسه امتحانلری صره سنده ، بر تاریخ درسنامه مناقشه سی ایتساننده برافندی « مکاتب ابتداییه ده طلبه یه یالکز غالبیتلردن بحث ایرملی ؛ مغلوبیتلر اولرک دائره اطلاعلی خارنده بر ایلمالی » فکرنی درمیان ایتش ایدی . بو فکر ، بر امتحان تحریری به اساس اتخاذ ایدیلدی : مداوم افندیلره بومسئله حقنده نه دوشوندکلرنی تحریراً یازمالری تکلیف ایدیلدی . . یازیلان مقاله لرک اک شایان دقت ققره لرینی آتی به درج ایدیورز :

ابتدائی صنفلرنده مغلوبیتدن بحث ایتک فکرجه طوغری اولاماز . حیانه بویوک کوچوک هر کسک هدفی ، فالیت ، موفقیت ، تقو قدر . اوچی ده همان یگدی بکرینک مترادفی اولان بو اوج کله نك مفهوملری ممت آلود اینلره قارشى ، هر گوشه ده های وهوی سعادت ایشیتدیره ن سائقلردر . انسانلری بو سوائتک تاثیر فکریسی

آلتده حرکت ابتدیرمک مر بیلرک وظائفی جمله سندندر. غالب کله چکنه اطمئانی اولیان بر قوم، بر فرد ایچون عاقبتک تعیینی کوچ برشی دکلدن. غالب کلسه بیله بو شرف کندیسنه دکل تصادفک کیزلی اللرینه عاندر. صیچرامه، آنلامه اونونلر تدهده بویه در: صیچرامازدن اول نصلسه تردد ایدن چوجنگک او ائناده آرتق صیچرایه مدینتی هر وقت کورولور، کوچک چوجقلرک کوره شلرنده یکه چکندن، شهبه سی اولانه، قورقانه: — «جام بوندن نه اولور سن اون یکرسک، هایدی سنی کوره لم» کبی تشجیع لره حسن غالبیت او یاندر لمازسه — ولو قوتلی بیله اولسه — طوتوشماز، کوره شه مز. شو حالده غالب کلک خصوصتده قوتلی بر اطمئانه صاحب اولان کیمسه نتیجه نک یاریسینی قازانمش دیمکدر.

حال حاضرده ودها چوق زمان ازدولرک افراد موجوده سنک یوزده طقسان بشنی یالکیز تحصیل ابتدائییه مالک اولانلر تشکیل ایدر. بناء علیه بو طقسان بش واسطه ظالینک ذهننده، تفنکی اوموزه آلمزدن اول، منسوب اولدقلری ملک نا مغلوب اولدینتی حقدن بر اعتقاد کولکشمش بولنمالی در. چونکه محاربه ده موفقیت اک زیاده قوه مغلوبه نک درجه سنه نابعدن. شرف و فکر غالبیت اونی تأمین ایدر. شرف قارشوسنده انسانلر عاجزدر. جاذبه سی اصلا کری به دوندیرمز؛ ایلری، ایلری تا اولومه قدر چکر

تاریخ حرب عثمانی تی تیویج ایدن بلغارستان، یونانستان، رومانی، قریم، قافقاسیا، ایران، مصر ایللرنده کی سفر لر مز غالبیتلریمز بو کون همان اساطیره قاریشمش کبی جانسزدرلر. او غالبیتلرک نام ونشائی یرینه بو کون قوجه قوجه قطع لرنک الدن کیمه سیله نتیجه ان الواح سیاه مفادینی او قوبه جق.. حالا او مغلوبیتلر سیله نالان و بریشان هجرت ایدن زوالیلردن دشمن طوقاتلرینی، دشمن ظلملرینی دیکله به جک عثمانلی یاورولرینه مغلوبیتدن بحث ایتک یکیدن اسکی جریان انحطاطی تسهیل ایتکدر. اوت عثمانیلرک نا مغلوب اولدقلری فیکری ممکنسه چلیک چنبرلره تثبیت ایدللی در. اردویه «مغلوبده اولمشز» معلوماتی جائز عسکر لازم دکل؛ غلیان ایدن بر حسن، بر حسن غالبانه، بر اطمئنان لازمدر

رشدیه لرده مغلوبیتی عسکره دکل عسکری اداره ایدن و بحق احفادک شایسته نفرینی اولان کسه لره عطف ایتدیره ک بونلره نفر تک لزومنی القبا ایتدیرمیلیدر. مغلوبیتک آجیبی آلمشسه ده ایلرده درس صره سی کله دن او محاربه یی مختصراً

سویله ملیدر. یا خود صوک روس محاربه سی کی آجیسی یورکلرده طوران مغلوبیتلرده
حمید کی مسیبلرینه لنتله برابر دشمندن انتقام آلمسی فکری تلقین اولنمایدیر.

— ۱۵ : محمد طبرسی —

تربیه اخلاقیه نك مهم برجهتی ده چوجقلره وطنی سودیرمکدره. بونک ایچون
اویاندیرلمسی لازم کلن حسلردن بریسی ده اجدادینه اولان محبتیدر.

بز دکل چوجقلرک - تی بو یوکلرک بیله حس وطنپسنی اویاندیرمق ایچون هر زمان،
هر رده سویلنه چک نطقلرده یازه جغیز مقاله لرده « باقکز بو وطن ویانه قبولرینه
قدر یوروین قانونیلرک، بحر سفیدی حوضه حاله کتیره ن بارباروسلرک خوابکایدیر.
بونک برکنزار حاله کلسی ایچون وار قوتمزله چالیشملی بز. بومقبرک بر پارچه سنک
اجنبی انه کچمسنه راضی اولماملی بز » دبیجه کز. شبه اولنمز که قانونیلره، سلیماره،
بارباروسلره، نامقلره قارشى صمیمی بر محبتی اولماز انسانه بو سوزلرک هیچ بر
تأثیری اولمز. یوقازیده سویلدیکم وجهله بز بو حسی چوجقلره ویرملی بز.

چوجقلره غالبیتدنی، مغلوبیتدنی بحت ایدمک لازمدر؟ شوکوچک ایضا حاددن
اکلاشیله بیلور. اوت، بز مکانب ابتداییه چوجقلرینه وقعه تاریخیه یی مقایسه ای یی
وفنای، خطایی و یا خود صوابی محاکمه ایتدیرمکدن زیاده - بالخاصه رشديه بره
قدر اولان صقلرده - اولنلرده اجدادمنزه قارشى بر محبت حسی اویاندیرمغه
چالیشه جغز. او حالده محبتک چاره سنی دوشونه لم.

شبه یوقدر که غالبیت اجداد اولنلره قارشى چوجقلرده حس محبتک اویانمسنه
مهم بر سائقدر. فقط برینسک دیدیکی کی غالبیتدن ده اشانلی مغلوبیتلرده اوله بیلور که
بونلرده چوجقلرک حسنی اوخشار، آنی اجدادینه ربط ایدر. بوراده ایکی دانه وقعه
تاریخیه تحیل ایدم و مصورانه درس ویردیکمزی فرض ایدم:

۱ - بالطه جی محمد پاشا پترونی اسیر ایتدی

(۱) حسن پاشا اسیر اولدی. انواع حیلله ایله قاچدی. یته کلدی اردوده
خدمت ایتدی دشمنه غلبه چالیدی.

(۲) عثمان پاشا عسکری ایله برابر بر چوق زمانلر اوغراشدی. نهایت
مغلوب و تسلیم اولدی. عسکر لرمنک شجاعتی، قوماندانلرینک متانتی دشمن

تقدیر ایتدی . آنک ایچون تفنکریخی و قلیجینی کندیلرینه اعاده ایدرک آنلری
آلقیشلادی ...

بن دیه بیلیرم که بالطه جی محمد پاشانک غالبیتنک چوجقلرده او یاندیردینی حس
محبت صوک و قعه تاریخیه نیک او یاندیردینی حس دن دها آز اوله بیلور . چونکه
چوجق بالطه جی کبی برچوق غالبلری کوره جک . غالبیتلر چوزاله جق ، تاثیرینی
آزچوق غائب ایدم جکدر . حالبوکه عثمان پاشا وقعه سی کبی وقایع حربیه تاریخیده
پک آز کچر . فضله اوله رق بونده چوجق دشمنک تقدیراتی ده کوردیمی
دها زیاده متأثر اوله بیلور . . . بو کبی غالبیت و مغلوبیتلردن مکاتب ابتدایه نیک
هر صنفده بحث ایدله بیلور .

هر قومده اولدینی کبی بزم تاریخلر مزده قلبلری یا قه جق ، مسینه لغتلا او قوتدیره جق
وقایع واردر که بونلری رشیده بره ایکی به قدر هیچ بر صورتله سولیکه راضی
دکلم . شو قدر وار که اکر چوجق او وقته قدر اجدادینه قارشو اولان محبتی تقویه ایدم جک
برچوق وقایع تاریخیه کورمش و یا خود برچوق قهرمانلرک ترجمه حاللریخی ایشتمش
ایسه اک صوکره . آزار آزار مغلوبیتلردن ده بحث ایدلیمکه باشلانلق موافقدر . بو کبی
مغلوبیتلری سولین معلم و یازان تاریخ کتابلری بونلره سبب اولان قوماندان و عسکرلردن
دیگر حمیتلی ، قهرمان ، متین پادشاه ، قوماندان و عسکرلرک راضی قلمد قلیخی ، اولره
نفرت ایتدکریخی سولیکدن و یازمقدن کری طور ماق قطعاً ایجاب ایدر .
ینه تکرار ایدیورم : ابتدایه بردن رشیده ایکی به قدر بتون صنفارده بودرلو
مغلوبیتلردن بو صورتله بیله بحث ایتمکدن اجتناب ایدلملیدر .

— ۱۵۰ : محمد علی —

اوت فکرمه قالیرسه یالنکز غالبیتدن دکلم مغلوبیتلردن ده بحث ایدلمی در . چونکه
بزدانما غالبیتدن بحث ایدرده ابرینی براقیرسه ق چوجقلره برغرور ، بر بنگل حسی
ویرمش اولورز . بناء علیه مادام که عثمانیلر شمدی به قدر هیچ بر مغلوبیته دوچار
اولما مشلردر بوندن بویله ده مغلوب اولمازلر دیرلر و بو حس آرتق بویونجه به قدر
حتی الی الابد نیلنمز قالیر . بواسه کوچک چوجقلر ایچون هیچ بروقتانی دکلدن .
حتی بو فکری ویرمکه اونلری زهرله مش اولورز

شیمدی بوراده بر شی صوریه بیلیر . غالبیتدن بحث ایدلیمکی زمان اجداد

عظائمك فضائل اخلاقيه سندن ، شجاعتتدن ، فداكارلغندن ، وطنه اولان محبتندن ، زماننده كي قوه ماله و عسكريه مزندن و سائرده دن بحث ايديبورز و دييبورزكه : « ايشته بزم اجداديمز اولجه بويله ايدى . اونك ايچون دائماً دشمنه غالب كليور و برچوق مملكتلر فتح ايديبوردى . سزده اونلر كي اخلاقل ، شجيع ، فداكار ، محب وطن اوليكز . » فقط مغلوبيتدن بحث ايديلنجه اونلره بر يأس ، بر كدر و برمكن باشقه نه بائمش اولورسكز ؟ يوكا جواباً ديه بيليرم كه اوت اونلره بر يأس ، بر كدر و برمش اوليور و متأثر قيليبورز فقط بونكله قالميبور بلكه بونلردن زياده اسباب مغلوبيتي اوكرتمش و كنديلرينه بوندن بيوك بر حصه ، بر عبرت چيقاوتمش اولويورز . مثلاً ابراهيم پاشا ايله اولان محاربهده مغلوب اولدق . چونكه يكيچرى عسكترلرينه فساد اخلاق طاري اولمشدى كذا عثمان پاشا بلوندهده مغلوب اولدى . چونكه عبدالحميد ياخود كنديسنى چكه ميان ديكر قوماندانلر قوه معاونه وارزاق كوندردى ياخود دشمن چوقدى كذلك بر دكز محاربه سنده مغلوب اولدق . چونكه زرهليلريمز يوقدى . والحاصل مغلوبيتك بونلردن بشقه وسائط حربيه نك نقصانلغندن ، وسائط نقليه نك مفقوديتندن ، بر قوماندانك خيانتندن ياخود پلائتى ابي ترتيب ايدمه مامسندن ايلروكلديكي سويله ديكمز وقت اونلره شويله بر فكر تلقين ايتمش اولورز : « ها ! اخلاقرفنالا شيرسه ، باشيمز ده ملتى وطنى سومين بر پادشاه بولونورسه ، مكمل زرهليلريمز اولمازسه ، يوللريمز شمندو فرلريمز بولمازسه ، ائي طوب و تفنكمز اولمازسه ، عسكرى اداره ايدن قوماندان فنا اولور ياخود تدبيرسزجه حركت ايدرسه مغلوب اولورمشز عكسى تقديرده غالب كليرمشز شو حالده بزده چاليشه لم ترق ايدلم وطنمزي سوم دشمنه تسليم ايتيمه ، ايشته و بريلان درسارده اك زياده شو سپيله اهميت و بررسه ك ظن ايدهرم چوققلرده يأس ، كدر و سائره كي عكسى تاثير حاصل اولماز . اولسهده يك جزئي اولور اهميتي ايكنجى درجهده قالير .

— ۱۴ : محمد كمال —

... خلاصه فكرم سياهى اكلامق ايچون بياضدن كيجه يي اكلامق ايچون كوندزدن و حركتى اكلامق ايچون سكونتدن ناصل استفاده ايدرسه ك ظاليتى حقيله اكلامق و تاريخه ، عنعنات مليه مزه تماميله وقوف حاصل ايتك و حقيله وطن پرور و جودلر يقشدرمك ايچون مغلوبيتندن اولهجه استفاده ايتلى يز

— ۱۳ : مرصه زكى —

.. تاریخ درسی ویریلرکن اکثریت اوزره غالبیتلردن وارده صروده مغلوبیتلردن بحث ایتک لازمدر . زیرا صرف غالبیتلردن بحث ایتک جوجقلرده حس غرور نوعظنی پرورده ایتک ، اولری تشبیدن محروم براتقی ، صرف مغلوبیتلردن بحث ایتکده محاربه دن توحش حسنی اوینادرمق ، جبین آیشدرمق دیکدر ...

— ۴۳ : محمد نیازی —

حیات غالبیت و مغلوبیتلره مالا مال دائمی بر مجادله د . بر فرد نه درجه ده اعتلاده اولورسه اولسون البته بر آنی اولورکه - حتی ، معنوی ، مادی - سقوط ایدر . افراد ایچین بویله اولدینی کبی هیئات اجتماعیه ایچین ده عینی ذر ؛ بر قوم بر ملت نه قدر مترقی ، ذی حشمت اولو سه اولسون آره صتره مختلف سوائق و تأثیرات ایله دوچار تزلزل اولور . شمعی دوشونلم ؛ تحصیل ابتدائی ده یالکز غالبیتلردن بحث ایده جک اولور ایسه که اولو طلبه مزه آچیدن آچینه یالان سویلش ، حقیقی تحریف ایتش ، یاخود صافلامش اولورز . ثانیاً طلبه مزه لزومندن فضیله ، کوز قاماشدیریحی بر نیکی نلک ویرمش اولورز ؛ زائد نیکی نی اولیله بر هاله نورانی در که حیاتک حقیقتلری قارشینده سدا اولور ، انسانی صافدل یاپار . بویله صافدل افراددن متشکل بر هیئت نه درجه مترقی ، عالم ، متفکر ، قوی اولورسه اولسون بر سمت مجهولدن اسمعی محتمل اولان برباد ناکهانی اوئی فنا حالده سارصار ، خردخاش ایدر . بناء علیه تحصیل ابتدائی ده مغلوبیتلردن ده بحث ایتک همه حال لازمدر . شو قدر که اولرک اسباب و سوائقی طلبیه اطرافیه اکلاتیق ، ایجه ایضاح ایتک لازمدر . خصوصیه بعض کیرلی صحیفه لردن صرف نظر ایده جک اولور ایسه که نتیجه سی ذلت اولان مغلوبیتلریمز همان یوق کیدر . قسم اعظمی قهرمانلق و حرکات عالیجنابانه ایله مایدیر . یالکز تاریخمک - پک آز اولان - جیرکین صحیفه لرین تحصیل ابتدائیه بولنان طلبیه کوسترهمک لازمدر . شاید بو کبی لیکلی صحیفه لر کوستریله جک و اسباب مغلوبیتمز لایقیه آکلاتیه جق و قهرمانانه تصویر ایدلیه رک ذلت ایله ایضاح ایدلیه جک اولورسه اوزمان پک بیوک بر ته لکه حصوله کله رک قارا کلق بر بدینلک ویریله جک کبی وطن و ملت ایچون نفرت تولید ایتک احتمال قویسی موجوددر . خلاصه تحصیل ابتدائی ده تاریخ تدریسی کیفیتی پک نازک بر مسئله در

— ۵ : مسیح عونی —

بوتحریری امتحان ورقه‌لری هیأت تعلیمیجه او قوندقدن سوکره مسئله علناً موقع تدقیق مناقشه‌یه وضع ایدلدی : اجتماعه ریاست ایدن دارالمعلمین مدیری، اولاً محمد خلوصی افندی بی فکرنی شفاهاً سولیکه دعوت ایتدی ؛ سوکره ورقه تحریریه‌سنده بو فکره اگ زیاده مخالف بر مطالعه سردائتمش اولان محمد علی افندی‌یه جواب ویرمسنی تکلیف ایتدی . محمد علی افندی آرقاداشنک مسئله‌ینی یالکنز « یأس و امید » نقطه نظرندن تدقیق ایتدیکنی ؛ . . . حالبوکه بومسئله‌نک دیگر بر نقطه نظرندن، « اجدادم فارشی حس حرمت القا ایتک ، وطنه قارشی محبت حسی او یاندر مق » احتیاجی نقطه نظرندنده تدقیق لازم کلدیکنی سوبله دکن سوکره فکرنی ایضاح ایتدی .

بوندن سوکره مدیر ، دیگر افندیلرک ورقه‌لرنده کی افکار اساسیه‌ی کوستردی : « مغلوبیت منظره‌لری ، غلبه امیدنی قیرار » — « ظالیتمدن دها شانلی مغلوبیتلر واردر » — « چوجوقلره دائماً ظالیتمدن بحث ایتک ، اونلری لزومندن فضله نیکیین ، صافدل بر حاله کتیرمک دیمکدر » — « اطفاله دائماً ظالیتمدن بحث ایدیلیرسه ، اونلر مادام که شمدی‌یه قدر هیچ مغلوب اولمامشز ، احواله شمیدین سوکرده هیچ اولیز دیرلر » — « مغلوبیتدن بحث ایدیلیرکن ، اگر تده چالیشمازسه ق مغلوب اولورمیشز یولنده بر درس اخلاقی ویریلش بولونور » — « عالیتی حقیله آکلاتمی ایچون مغلوبیتدن بحث ایتک لازم کلیر » — « مغلوبیتلردن بحث ایدیلیرکن اسبابی میدانه چیقاریلمالی ، نظر دقته چاریدیر یلمالی در »

بو فکرلرک « پسنگ برر نقطه نظرندن طوغری اولدینی سوبله دکن سوکره بر مسئله‌ینی حل ایچون یالکنز بر نقطه نظرندن محاکمه بور و تمک طوغری اولدینی . . . ممکن اولدینی قدر مختلف نقاط نظرندن دوشونهرک ، مسئله‌یه ممکن اولدینی قدر مختلف نقاط نظرندن باقورق ، هر نقطه نظرندن نه کی محسنات و محاذیر وارسه بونلری میدانه چیقارمق و موازنه ایتک ونهایت بو موازنه‌نک نتیجه‌سنه کوره حکم ویرمک لازم کلدیکنی اخطا ایتدی ؛ بومسئله‌ده در میان اولنان شو افکار اساسیه‌تقابل ایتدیریلیرسه ، مختلف افندیلر طرفدن کوستریلن بو مختلف محذورلر و محسناتلر موازنه اولنورسه . . . کوجک چوجوقلرده بیله تاریخ‌درسلرنده مغلوبیتلردن بحث ایتک جازدر ؛ شو قدر وارکه بو بحثک اجدادم حرمت و محبت حسی ایله آنی‌یه اعتماد فکرنی ابطال

ایده جک بر شکل آلاماسنه اعتنا ایتمک لازمدره، یولنده بر حکم ویرمک ضروری اولدینی سویله دی . سوکره بو مسئله ده ، امتحان ورقلرلنده کوستریلنردن باشقه بر قاچ جهتی دها دوشونمک لازم کلدیکنی سویله رک بوجهلرمد نظر دقتی جلب ایتدی . حیانه ، بر زمان ایچون اولسون ، مغلوب اولمق ، موفق اولاماق احتمالی هروقت موجوددر . بویله عدم موفقیت و مغلوبیت زمانلرلنده انسانه اک زیاده لازم اولان خصلت : امید و جسارتی فائب ایتهمک . . . مغلوبیتی تلافی ایدنجهیه ، موفق اولنجهیه قدر چالیشمق و اوغراشمق قدر ؛ بوکی احواله مایوس اولمق قدر ، اوغراشماک یسود اوله جغه اعتماد ایتمک قدر مضر و مهلك برشی تصور اولنه ماز . احوال شخصیه ده بویله اولدینی کی احوال اجتماعیه و ملیه ده ده تامایله بویله در اونک ایچون اولاد وطنه ، کوچوکلنردن اعتباراً عکسینلکره قارشنی اوغراشمق لزومی حقیقه بر قناعت ، سعیک - جدی و ثباتکارانه بر سعیک - موفقیتله نتیجه لانه چکی حقیقه بر اعتماد ویرمک . . لازم کلیر .

تاریخ درس لرلنده ظالیلرلردن و یا مغلوبیتلردن بحث ایتهمک ، بو قناعت و بو اعتماد اوزرینه پایه جنبی تأثیری ده نظر دفته آلمق لازم کلیر :

حیاتی تکمیل موفقیتله کچیرن ، رهگذار حیانه ده هیچ بر مانعه اوغرامدان ایلیرلین بر شخص تصور ایدیکز ؛ اوشخص بر کون بر عکسینلکه تصادف ایدرسه ، بر مانعه بر حائله راست کلیرسه . . طبعی مدد بر دنیبره شاشیره جنق ، مایوس اوله جقدر . فقط او آدم مدت حیانه ده بویله مانع لر قارشیننده مکرراً موفقیتلرک آنری کچیرمش ، و سوکره بو مانع لری آنلامغه موفق اولمش ایسه . . بو یکی مانع قارشیننده نومید اولیه جنق ، - اسکی مانع لری خاطر لیه رق - بونک ده زائل اوله بیله چکنی و یا ازاله ایدیه بیله چکنی دوشونونه جک ، اوکا قارشنی امید ایله اوغراشه جنق ، و نهایت اونی آنلامغه ، اونی کچمکه موفق اوله جقدر . مجادله یه آلیشماش ، مهالك حیاتیله کوكس کوكسه کلمه مش بر آدم کوچوک بر مانع قارشیننده بیله توقفه مجبور اولور ؛ فقط مانع لر آرسنده یو وارلانه یو وارلانه یو بومش بر انسان بویوک مانع لر قارشیننده بیله امید ایله اوغراشیر ؛ حتی هرماننی آنلایشندن سوکره دهها فضله بر قوت دهها فضله بر جرأت ، دهها فضله بر قابلیت قازانیر . . و کیتدکجه دهها بویوک مانع لری آنلایه بیله جک بر حاله کلیر . . مانع لرک تزیاید ایتدیکنی کورونجه ، غیرتی آرتدیریر ، اولنره غلبه ایچون دهها بویوک بر حرص و متانتله چالیشیر .

بونک ایچون دیرلرکه : انسانده اخلاقی تقویه ایتمک ، عزیمی طاولامق خصوصنده هیج بر شی موفقیتسزک قدر موثر اولاماز . .
 افراد حقنده کی بو ایضا حاتی ، تمایله ملتارده تطبیق ایدیه بیلرز . وریه بیلیرزکه : مغلوبیتلر و فلاکتلر اخلاقی ملل اوزرنده بویوک برتأثیر یاپار ؛ تاریخ بزه ، مغلوبیتلر و موفقیتسزک لکرتیجه سنده وقوعه گلش انتباهلرک برچوق امثالی کوستریر . روسیا ناپولون اردولرینک آیاقلری آلتنده ازیلدکن سوکره فرانسه آلمانیا به مغلوب اولدقدن سوکره . . بردور انتباهه داخل اولمش ؛ ژاپونیا ، آمریکا دونماسنه بویون اتمکک مجبور اولدقدن سوکره اویا سندر . بزم انقلابمزه انجق ، تهاکه لک فوق الحد ترایدندن سوکره وقوعه گلشدر . .

اونک ایچون تاریخ درس لرنده مغلوبیتلردن ده استفاده اولونه بیلیر ، اولونمالیدر ؛ بالخاصه بزه ، مشکلات حاضره طولایبسیله تولد ایتمکده اولان نومیدلک لری ازاله ایچون باشقه ملت لک ده کندیمزک ده شمده یه قدر حاصل مشکلات آرمسندن صیریلتمه سوفق اولمش بولوندیغمیزی اوکره تمک ، آکلامق ، کوسترمک ضروریدر .
 بوندن باشقه شوراسی ده شایان دقتدرکه ، مغلوبیت بحثلری ، حسیات وطنیه یی ایبقاظ خصوصنده قیمتدار برتأثیر یاپار . احوال عادیده وطنه ، احوال وطنیه یه قارشى بر لاقیدلق حکم سوره ؛ غالبیت و یا مغلوبیت بحثلری بولاقیدلنی ازاله ایدهرک حسیاتی تهییج ایدر ؛ فقط بو خصوصده مغلوبیتک تأثیرى ، چوق وقت غالبیتک تأثیرندن ده بویوک اولور . چونکه عمومیتله محبت ، مریمت ایله ، آجیه ق ایله شدت کسب ایدر

نهایت شوراسی ده نظر دقته آلمالیدرکه ، بزه قورو قورویه بر اعتماد واردر ؛ عثمانلی اولوق ، مغلوب اولماق ایچون کافیدر یولنده بر قناعت موجوددر . بومضر قناعتی ازاله ایتمک ، مغلوب اولمامه نك آنجق چالیشمق و اوغراشمق ایله قابل اوله جغنی تلقینه قطعی بر احتیاج جز واردر ؛ بو احتیاجی دفع ایتمک ، آنجق مغلوبیتلردن ده بحث ایتمک ایله قابل اوله بیلیر .

شوقدر وارکه ، بو بحثلرده احتیاطلی طاورانمق ، اجداده ماضی به قارشى اولان حرمت و محبتی اخلاص ایتمه مکه چالیشمق لازمدر . . بو خصوصده اوله بر خط حرکت قعقیب ایتمی ، اوله بر لسان قوللانمالی که ، مغلوبیت بحثلرینک تأثیراتی ، غالبیت بحثلرینک تأثیراته علیه چالاسون .